

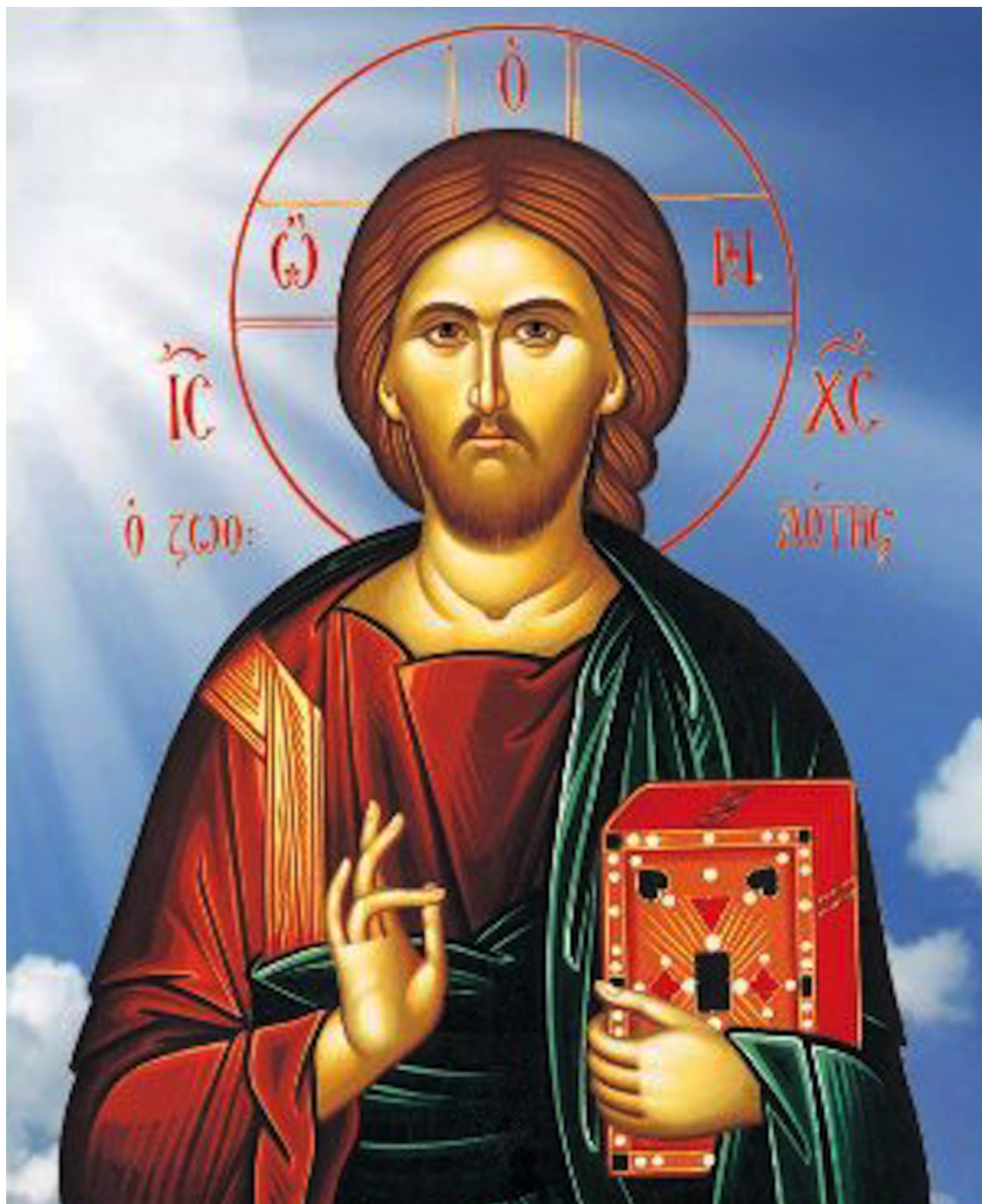
9 Ιουλίου 2015

Η σημασία του πόνου (Μέρος Β΄)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Συνέχεια απο προηγούμενη ανάρτηση:
<http://www.pemptousia.gr/?p=100930>]

Γενικά οι πειρασμοί κατά τους Πατέρες μας είναι οι φορείς κάθε ταραχής και πόνου, ο οποίος συμβαίνει στη ζωή μας. Άλλοτε προκαλούν λύπες, άλλοτε αγωνίες

και άλλοτε σωματικούς πόνους. Αναλόγως προς την αιτία των παθών τα όποια επικρατούν στη ψυχή, ο ιατρός Θεός, επιβάλλει το φάρμακο. «Προσπαθώ να τους μετρήσω», λέει ο Δαβίδ, «αλλά είναι περισσότεροι από την άμμο»(Ψαλμ. 138, 18). Σε άλλους επιτρέπονται από τον Θεό οι πειρασμοί για την εξάλειψη των αμαρτημάτων, τα οποία ήδη έχουν γίνει, σε άλλους για να τους εμποδίσει από αμαρτήματα τα οποία θα έκαναν στο μέλλον. Υπάρχουν βεβαίως και πειρασμοί, οι οποίοι γίνονται για δοκιμασία, για να γίνει γνωστή η δύναμη της αρετής και του αγιασμού των μεγάλων αθλητών και να οικοδομηθεί η Εκκλησία, όπως οι πειρασμοί του Ιώβ. Εάν δεν υπάρχει κάποια αιτία, η οποία να γίνει αφορμή, οι βρομεροί δαίμονες δεν μπορούν να προκαλέσουν μάχη, με την οποίαν αρχίζει ο αόρατος πόλεμος. Μία βασική αφορμή, για να επιτεθούν, είναι τα πάθη, τα οποία ευρίσκονται στη ψυχή του ανθρώπου. Αυτά τα πάθη, είναι πονηρές συνήθειες, τις οποίες από αμέλεια και φιλαυτία δημιούργησε ο άνθρωπος. Παρακολουθώντας τώρα οι πονηροί δαίμονες τις αξιώσεις αυτών των παθών, τα οποία ζητούν ικανοποίηση, φέρνουν στο νου τους πονηρούς λογισμούς και τον πιέζουν σε συγκατάθεση. Όταν το επιτύχουν, πιέζουν τον αιχμάλωτον άνθρωπο σ' αυτήν την πράξη και σχεδόν δεν μπορεί να αντισταθεί.

Τί είναι τώρα πάθος; Πάθος είναι μία παράλογη κίνηση της ψυχής έξω από τη φυσική της ζωή, ιδίως για αισθητά πράγματα. Κακία πάλιν, είναι η λανθασμένη κρίση των νοημάτων, την οποίαν ακολουθεί η κακή χρήση των πραγμάτων, από την οποίαν προέρχεται η παράχρηση και η φιλαυτία. Μερικοί πιστεύουν ότι δεν θα υπήρχε το κακό στον κόσμο, εάν δεν υπήρχε κάποια άλλη δύναμη και αφορμή να μας έλκει προς αυτό. Οι Πατέρες μας, όμως λένουν, ότι αυτό δεν είναι τίποτε άλλο, παρά η αμέλεια των φυσικών ενεργειών του νου. Ο τρόπος της λυτρώσεως από αυτή την περιπέτεια είναι η τήρηση του νου και ο έλεγχος των αμαρτωλών νοημάτων, για να μη παρασυρθεί ο άνθρωπος από την πρακτική αμαρτωλότητα. Με λίγα λόγια, αν οι φυσικές δυνάμεις του λογικού μας υποταχθούν στον θείο λόγο και εξουσιάζεται μέσα μας το άλογο μέρος, τότε ούτε το κακό θα υπάρχει στον κόσμο, ούτε η δύναμη, η οποία έλκει προς αυτό. Αποδεικνύεται από την Αγία Γραφή ότι η πρώτη παράβαση του ανθρώπου προτίμησε την αισθητή ικανοποίηση του εαυτού του παρά την θεωρητική και πνευματική προς τον Θεό και τα θεία στροφή του, και δημιούργησε την ηδονή που υπάρχει μέσα στις αισθήσεις, απ' όπου γεννήθηκε ο πόνος και ο θάνατος. Το αντίδοτο τώρα της φιλανθρωπίας του Θεού, για να μη μείνει αθάνατο το κακό, είναι η είσοδος της φιλοπονίας, ως απαραίτητου κανόνος, στην ανθρώπινη ζωή και κανένας πλέον δεν εξαιρείται.

Πού βρίσκεται τώρα η φιλοσοφία; Στην εκούσια άρση του σταυρού, από την οποία πραγματοποιούνται δύο καλά το ένα μεγαλύτερο του άλλου. Το πρώτο είναι η εκούσια υποταγή μας στη φιλοπονία, η οποία χαρακτηρίζεται και σταυρός και μας

αποδεικνύει ομολογητές στη χριστιανική μας ιδιότητα, διότι αυτό υποσχεθήκαμε στο βάπτισμα. «Σταυρού και θανάτου επαγγελία» είναι ολόκληρο το νόημα της πίστεως και του βαπτίσματος. Το δεύτερο είναι ότι αποκτούμε μίαν εξοφλητική μονάδα, με την οποίαν σβήνουμε τα γνωστά και άγνωστά μας χρέη. Ο μέγας Μάξιμος αναφέρει: «Εάν πρέπει οπωσδήποτε, να πονέσουμε, εξ αιτίας της ηδονής, η οποία αναμίχθηκε μέσα στη φύση μας, διά του προπάτορος Αδάμ, ας υπομείνουμε, με γενναιότητα, τους εφήμερους πόνους, οι οποίοι εξασθενούν σ' εμάς το κεντρί της ηδονής και μας ελευθερώνουν από τις, εξ αιτίας της, αιώνιες τιμωρίες» (Μαξίμου Ομολογητού, Τετρακόσια Κεφάλαια περί αγάπης, Εκατοντάς Γ', §25).

Εάν όλοι οι άγιοι παιδαγωγήθηκαν κατά τον λόγο του Παύλου, ας ευχαριστήσουμε και εμείς, όταν παιδαγωγούμεθα μαζί τους, για να αξιωθούμε να γίνουμε μέτοχοι και στη δόξα τους, διότι «εκείνον που αγαπά ο Κύριος τον παιδαγωγεί, μαστιγώνει δε με δοκιμασίες κάθε δικό του παιδί» (Παροιμ. 3,12).

Ένα άλλο είδος φιλανθρωπίας του Κυρίου μας είναι ότι καταδέχθηκε να υποταχθεί και αυτός στο νόμο της φιλοπονίας για τη δική μας παρηγορία, διότι δεν ήταν υποχρεωμένος ο ίδιος, ούτε στον πόνο, ούτε στον θάνατο κατά φύση, όπως εμείς, επειδή δεν μετείχε στην κατά σάρκα γέννησή του με την ηδονή και το πάθος, όπως εμείς. Έχοντας τώρα το αρχέτυπο της σωτηρίας μας μέτοχο των δικών μας παθημάτων διά των παθών του σταυρού του, μεταβάλλουμε τον νόμο της φυσικής μας φιλοπονίας σε φιλοτιμία, επειδή μιμούμαστε αυτόν που έπαθε και σταυρώθηκε για μας και μάς γίνεται η περιφρόνηση αξιότιμη αμοιβή.

Ένας σοφός τρόπος για επιτυχία στο αγωνιστικό μας στάδιο είναι και αυτός. Όταν κανείς επιθυμεί την αληθινή ζωή, γνωρίζει ότι κάθε πόνος, είτε εκούσιος είτε ακούσιος, γίνεται θάνατος της ηδονής, της μητέρας των κακών, και έτσι δέχεται ευχάριστα όλες τις σκληρές επιθέσεις των ακουσίων πειρασμών. Με την υπομονή του μετατρέπει τις θλίψεις σε δρόμους εύκολους και ομαλούς, οι οποίοι οδηγούν αλάνθαστα στη ζωή.

Όταν κάποτε στη ζωή μου με τον αείμνηστό μας Γέροντα έκανα ένα σφάλμα από άγνοια, μου επέβαλε κανόνα μιας κοπιαστικής οδοιπορίας. Όταν τον ρώτησα, ποιός είναι ο σκοπός αυτής της πράξεως, μου είπε με θλίψη τα εξής: «Μαζί με την μετάνοια χρειάζεται και μία πρακτική φιλοπονία για την απόσβεση της ενοχής, διαφορετικά θα μάς επιβληθεί από την θεία πρόνοια κάποια ακούσια ποινή και ίσως είναι πιο οδυνηρή και δυσβάστακτη, και γι' αυτό προλαμβάνουμε εμείς με την εκούσια μας διπλή μετάνοια και φέρουμε την ισορροπία». Πάντοτε μας δίδασκε με λεπτομέρεια το νόημα του πνευματικού νόμου και τις λεγόμενες από τους Πατέρες μας συμβατικές επιφορές, μέσω των οποίων εφαρμόζει ο Θεός τη δικαιοσύνη του

κατά την απέραντη φιλανθρωπία του. Όλη αυτή η συνέχεια μάς πείθει ότι τίποτε δεν συμβαίνει άσκοπα στη ζωή μας, και επομένως οι πειρασμοί που συμβαίνουν καθημερινά είναι θεία οικονομία για να μας προκαλέσουν φιλοπονία, η οποία είναι το πρακτικότερο δείγμα της μετανοίας. Όπως προαναφέραμε, οι δοκιμασίες γενικά, σύμφωνα με τη γνώμη των Πατέρων μας, είναι καρποί των δικών μας παραβάσεων, είτε σημερινών, είτε περασμένων, είτε μελλοντικών, τις οποίες ο Θεός με την προγνωστική του φιλανθρωπία ανακόπτει για τη δική μας σωτηρία. Επίσης και στην ευσεβή ζωή, χωρίς συγκεκριμένη ενοχή, υπάρχουν πειρασμοί και το βεβαιώνει αυτό και η Γραφή· «πολλές είναι οι θλίψεις των δικαίων»(Ψαλμ. 33, 20) και «όλοι όσοι θέλουν να ζήσουν με ευσέβεια, σύμφωνα με το θέλημα του Ιησού Χριστού θα αντιμετωπίσουν διωγμούς»(Β' Τιμ. 3,12)· Διότι αυτό είναι το νόημα του σταυρού, τον οποίον ο Κύριός μας διατάζει να σηκώνουμε συνεχώς, όπως όλοι οι άγιοι.

Οι διάφορες θλίψεις που συμβαίνουν, εάν τις υπομείνει ο άνθρωπος αγογγύστως, συντελούν στην παραμονή της μνήμης του Θεού. Η υπομονή αυτής της εργασίας ενεργοποιεί την θεία μνήμη και έτσι πραγματοποιείται το «αδιαλείπτως προσεύχεσθε»(Α' Θεσ. 5,7) του Απ. Παύλου. Μνήμη Θεού είναι ο εναγκαλισμός της φιλοπονίας, η οποία δημιουργείται για την τήρηση των θείων εντολών. Όποιος λησμονεί την θεία μνήμη στρέφεται κατ' ανάγκην στη φιληδονία και προσπαθεί να βρει παρηγοριά μέσω των εξωτερικών διαχύσεων. Ο άνθρωπος ο οποίος αγνοεί την γλυκύτητα της θείας χάριτος προσπαθεί να βρει παρηγοριά μέσω των αισθητών ηδονών και αναπαύσεων. Και η προτίμησή του σ' αυτά προκαλεί το αντίκρισμα, το οποίον είναι κατ' ευθείαν η φιλοπονία και οι θλίψεις. Αντιθέτως όποιος αγαπήσει τον Θεό και υποταχθεί με προθυμία στο θείο θέλημα, θα δεχθεί την επίσκεψη της θείας χάριτος, η όποια είναι η αμοιβή των φιλόπουνων και θα αναπληρώσει κάθε έλλειψη και απορία, διότι αυτή η χάρις γίνεται «τα πάντα τοις πάσιν», νερό σ' αυτούς που διψούν, τροφή σ' αυτούς που πεινούν, ένδυμα σ' αυτούς που είναι γυμνοί, γνώση σε όσους βρίσκονται στην άγνοια και στους εμπαθείς ελευθερία και ανάσταση.

Ένα παράξενο πράγμα συναντούμε στην ανθρώπινη ζωή. Παντού ακούμε πικρίες, απογοητεύσεις, θλίψεις, πόνους και τα όμοια και διερωτόμαστε. Ποιός εμποδίζει τη σωτηρία των ανθρώπων, αφού η παρηγορία είναι φανερή; Η παρουσία του Θεού Λόγου έλυσε το μεγάλο πρόβλημα και μας χάρισε πολύ περισσότερα από τις ανάγκες μας. «Ελάτε σ' εμένα όλοι όσοι κοπιάζετε κι είστε φορτωμένοι, κι εγώ θα σας ξεκουράσω... Γιατί ο ζυγός μου είναι απαλός και το φορτίο μου ελαφρό»(Ματ. 11, 28-30). Ένα δείγμα πνευματικής γνώσεως είναι η καρτερία στις θλίψεις που έρχονται, χωρίς να κατηγορούμε κανέναν άνθρωπο γι' αυτές, όσο και αν γνωρίζουμε τους αιτίους οι οποίοι τις προκάλεσαν. Τότε γινόμαστε μιμητές του

Σωτήρα μας Χριστού, ο οποίος προσευχόταν για τους σταυρωτές του. «Πάτερα, συγχώρεσέ τους, γιατί δεν γνωρίζουν τι κάνουν»(Λουκ. 23, 34). Πόσοι από μας θεωρούν τις εντολές ως δέσμευση της ελευθερίας τους και κατηγορούν έτσι τον Θεό ότι έχει απαιτήσεις! Πού είναι τώρα οι απαιτήσεις; Αυτός ο οποίος είναι εγκρατής απέχει από την ακρασία. Ο ακτήμονας απέχει από την πλεονεξία, ο ήσυχος από την ταραχή, ο αγνός από τη φιληδονία, ο σεμνός από την πορνεία, ο αυτάρκης από τη φιλαργυρία, ο πράος από την οργή, ο ταπεινός από την κενοδοξία, ο υπάκουος από τη φιλονικία, ο αυθάδης από την υποκρισία, ο ομολογητής από την άρνηση και ο μάρτυρας από την ειδωλολατρία. Να λοιπόν, κάθε αρετή η οποία γίνεται μέχρι θανάτου, δεν είναι άλλο παρά αναίρεση της αντίστοιχης κακίας και αμαρτίας, και αυτό είναι καθήκον στη λογική μας φύση. Από πού προκύπτει η δέσμευση και η παραβίαση της ελευθερίας; Ούτε καν αντάλλαγμα της βασιλείας των ουρανών είναι, αφού οι εντολές είναι φυσικό χρέος και επομένως η βασιλεία των ουρανών είναι χάρισμα.

(Γέροντος Ιωσήφ, «Αθωνική Μαρτυρία», Ψυχωφελή Βατοπαιδινά 2, εκδ. Ι. Μ. Μ. Βατοπαιδίου, σ. 121-134).

Πηγή: vatopedi.gr